

Energiestrategie Drechtsteden

16 januari 2018

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor op grond van grond van artikel 108 van de gemeentewet te besluiten tot:

1. De volgende vijf richtinggevende ontwikkelijnen vast te stellen, om samen met partners te komen tot 'Drechtsteden Energieneutraal voor 2050'. Deze ontwikkelijnen hangen samen met de thema's uit onze lokale energieagenda:
 - a. Gefaseerd los van aardgas, bij nieuwbouw en waar mogelijk bij verouderde bestaande aardgasnetten;
 - b. sterk inzetten op energiebesparing;
 - c. stoppen met gebruik van benzine, diesel en andere fossiele energie, zodra dat redelijkerwijs kan;
 - d. duurzaam opwekken van elektriciteit, met opbouw in tijdstaffels en
 - e. realisering van de hoogst haalbare maatschappelijk opbrengst.
2. De energiestrategie 'Drechtsteden, Energieneutraal in 2050' te gebruiken als leidraad om toe te werken naar energieneutrale Drechtsteden.

De a.i. secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

De voorzitter,

portefeuillehouder: Dongen, J.E.T.M. van
informatie: Inge van Diest
telefoon: 078 770 36 77
e-mail: i.van.diest@zwijndrecht.nl
bijlagen: Energiestrategie Drechtsteden Energieneutraal
2050; Toekomstperspectief; Infographic aanpak
en totstandkoming Energiestrategie
ter inzage:

Toelichting

Inleiding

Op 21 november 2017 heeft uw raad de Energieagenda vastgesteld. De Energieagenda beschrijft de lange termijn doelstellingen aan de hand waarvan we in 2050 een energieneutrale gemeente willen zijn en hoe we op korte termijn met concrete projecten hier invullen aan willen geven. Met ons lokale energiebeleid sluiten we aan op de ontwikkelijnen van de 'Energiestrategie Drechtsteden Energieneutraal 2050' (hierna: de Energiestrategie).

Voor u ligt de Energiestrategie. Dit regionale beleidsstuk gaat ons helpen bij de uitvoering van de Energieagenda, onder andere door de verbinding te leggen met de uitvoering van provinciaal en landelijk energiebeleid.

De Energiestrategie is ontwikkeld als pilot in het kader van de nationale Deal regionale energiestrategieën met de koepelorganisaties VNG, IPO en UvW, en de ministeries Economische Zaken, Infrastructuur en Milieu en Binnenlandse Zaken. Deze gebiedsgerichte aanpak wordt de komende periode opgeschaald naar andere regio's. De Drechtsteden zijn daardoor koploper en gesprekspartner van het Rijk in het vormgeven van de energietransitie.

De Energiestrategie is gezamenlijk ontwikkeld met overheden (provincie, waterschappen, ministerie van EZ, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid), woningcorporaties, nutsbedrijven (netbeheerder, HVC), bedrijfsleven (Werkgevers Drechtsteden, Rabobank, BLN-Schuttevaer), onderwijs (Duurzaamheidsfabriek), inwoners en andere partners. Met de Energiestrategie zetten we een belangrijke volgende stap om met elkaar toe te werken naar een gezamenlijk doel, Drechtsteden Energieneutraal. Daarbij is ruimte voor nieuwe partijen om aan te sluiten.

In de Energiestrategie is uitgewerkt op welke wijze we de komende jaren samen aan de slag gaan om toe te werken naar een energieneutrale regio. De Energiestrategie kent vijf richtinggevende ontwikkelijnen waarmee gezamenlijk een stip aan de horizon wordt gezet:

- a. Gefaseerd los van aardgas, bij nieuwbouw en waar mogelijk bij verouderde bestaande aardgasnetten;
- b. sterk inzetten op energiebesparing;
- c. stoppen met gebruik van benzine, diesel en andere fossiele energie, zodra dat redelijkerwijs kan;
- d. duurzaam opwekken van elektriciteit, met opbouw in tijdstaffels en
- e. realisering van de hoogst haalbare maatschappelijk opbrengst.

Om een beter beeld te krijgen wat de energietransitie ruimtelijk betekent is in drie ruimtelijke atelierbijeenkomsten toegewerkt naar een referentiescenario. Het eindrapport van de bijeenkomsten, 'het Toekomstperspectief', is gebruikt als onderlegger voor de Energiestrategie.

De Energiestrategie wordt uitgewerkt in de Samenwerkingsagenda Drechtsteden Energieneutraal. De agenda richt zich op concrete gezamenlijk en individuele uit te voeren acties om te komen tot een energieneutrale regio in 2050. Verder bevat de agenda afspraken over de organisatie en borging van resultaten.

In het kader van het creëren van draagkracht en draagvlak gebeurt ook het opstellen van de samenwerkingsagenda met partners, zoals Stedin, HVC, de woningcorporaties, gemeenten en andere partners. De betrokken partijen spelen elk een rol in de uitvoering. Ieder zal vanuit zijn eigen rol, tempo en timing aangeven welke bijdrage ('bod') wenselijk is.

Het uitvoeren van een complexe en omvangrijke opgave als beschreven in de energiestrategie vraagt om samenwerking tussen partijen, die gedeeltelijk op lokale en gedeeltelijk op regionale schaal werken.

Zaken die in gezamenlijkheid worden uitgevoerd zijn bijvoorbeeld het uitwerken van een warmtetransitieplan, het oprichten van een projectorganisatie 'van aardgas los', het onderzoeken van een revolverend energiefonds voor energiebesparende maatregelen, versnellen van de inpassing van infrastructuur voor elektrisch rijden en het uitwerken van een communicatieplan.

Daarnaast heeft de gemeente Zwijndrecht ook een eigen rol. De gemeente is verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening, waaronder het inpassen van duurzame energie. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de regie op het inpassen van het warmtenet en andere aardgas alternatieven. De gemeente is opdrachtgever van de omgevingsdienst. En vormt een sleutelpartij die partijen verbindt, inwoners betreft en ontwikkelingen stimuleert en faciliteert. De Zwijndrechtse energieagenda biedt de basis om richting te geven aan regionale samenwerking. De agenda laat zien welke ontwikkelingen voor Zwijndrecht prioriteit hebben en hoe wij lokaal uitvoering geven aan (gezamenlijke) doelstellingen. De energieagenda kan dan ook gebruikt worden om in te dienen als 'bod'.

Zoals u weet zijn vele partijen berokken geweest bij de totstandkoming van de Energiestrategie. De verdere uitwerking en realisatie gebeurt op basis van commitment en vertrouwen. Dit is een proces van jaren, waarin nog vele uitwerkingen en beslissingen te maken zijn.

U wordt voorgesteld om de ambitie 'Drechtsteden Energieneutraal in 2050' vast te stellen. Met het vaststellen van de ambitie door u, de Drechtraad en de overige gemeenteraden van de Drechtsteden zal deze het kader vormen voor het te voeren lokale en regionale beleid op het gebied van energie voor de komende jaren (richting 2023 en tot 2050).

Eerder genomen besluiten (met datum en nummer)

2 maart 2016 Besluit Drechtstedenbestuur deelname aan pilot VNG

5 juli 2016 Afsprakenkader Regionale Energiestrategie 2016-13902

Beoogd resultaat

Een energieneutrale regio in 2050.

Argumenten (30 secondenregel)

1.1 We staan voor een urgente opgave

De opgave waar we voor staan is urgent, ook gelet op het Energieakkoord en het Klimaatakkoord van Parijs en het Regeerakkoord Rutte III waarin de klimaatwet met bindende afspraken is aangekondigd. We willen onze welvaart behouden, onze economie versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen verminderen. Dit is een complexe opgave. De keuzes die we samen maken om uiteindelijk voor 2050 energieneutraal te worden vraagt dan ook om samenwerking.

1.2 Duidelijke keuzes geven richting aan wat te doen staat

De kracht van richtinggevende keuzes is dat deze noodzaken tot actie op al deze terreinen. Zo ontstaat tegelijkertijd duidelijkheid voor (markt)partijen. Dit bevordert dat de juiste, noodzakelijke investeringen tijdig kunnen worden gedaan.

1.3 De energietransitie verhoogt de luchtkwaliteit en kwaliteit van de leefomgeving

Langs de wegen verbetert de leefkwaliteit door zero-emissie vervoer, maatregelen voor verkeer en vervoer vergroten de efficiëntie en bereikbaarheid. Voor bedrijven is de regio door de goede verbindingen en het prettige woonklimaat aantrekkelijk als vestigingslocatie.

1.4 Uutfasering van aardgas voor verduurzaming energiegebruik woningen

In de gebouwde omgeving is aardgas verantwoordelijk voor een groot deel van het energieverbruik. Om in 2035 een energieneutrale gebouwde omgeving te hebben en gebruik van fossiele brandstoffen te stoppen, dient aardgas uitgefaseerd te worden. Hiervoor zijn alternatieve, duurzame warmtebronnen nodig. Bovendien zijn gebouwen zonder aardgas veiliger en gezonder dan gebouwen met aardgas.

1.5 Energiebesparing en verduurzaming versterkt de economie en de arbeidsmarkt

Inwoners en organisaties in de Drechtsteden geven jaarlijks ongeveer een miljard euro uit aan energie, een bedrag dat vrijwel volledig uit de regio verdwijnt. Wanneer investeringen die gedaan worden ten behoeve van de energietransitie ten goede komen aan het regionale bedrijfsleven, zorgt dit voor nieuwe arbeidsplaatsen. Hiervoor is innovatie en onderwijs nodig, wat een positieve bijdrage heeft aan de ontwikkeling van de Drechtsteden.

1.6 Met de Energiestrategie geven we invulling aan de samenwerking met de provincie

In het Bestuursakkoord tussen de Drechtsteden en Provincie Zuid-Holland is afgesproken dat we samen toewerken naar een Regionaal Energieakkoord Drechtsteden. Dit Energieakkoord zal zijn beslag krijgen in de Samenwerkingsagenda, waarmee de samenwerking met de Provincie en alle stakeholders zal worden verankerd.

2.1 De energiestrategie Drechtsteden biedt richtlijnen voor de lokale energieagenda

De energietransitie is een grote opgave. De regionale samenwerking biedt kansen om hierop samen te werken. Het uutfaseren van gas is een voorbeeld van een complexe opgave waarbij de gemeente kan profiteren van de samenwerking, door delen van opgebouwde kennis en de uitvoeringsstructuur waaraan gewerkt wordt in de samenwerkingsagenda. Door de Energiestrategie vast te stellen, vormen de uitgangspunten ook de beleidskaders voor Zwijndrecht. De lokale energieagenda sluit aan op de uitgangspunten van de

Energiestrategie. De agenda laat zien op welke manier we de gedeelde doelstellingen lokaal kracht bijzetten en hoe we daar lokaal uitwerking aan geven.

2.2 De Energiestrategie past bij de ambities in het Regionaal Meerjarenprogramma (rMJP), de Groeiagenda 2030 en andere regionale programma's

Het rMJP voorziet in het integreren van duurzaamheid binnen Wonen, Economie en Bereikbaarheid en andere regionale programma's en helpt om deze ambities te realiseren. Dit geldt ook voor de Groeiagenda 2030 die gericht is op duurzaamheid, kwaliteit en innovatie, waarbij de groeiagenda slim moet worden ingehaakt op de ontwikkelingen in economie, wonen, water- en afvalsector, mobiliteit en leefbaarheid. De energietransitie biedt kansen om kwaliteit toe te voegen aan de Drechtsteden en daarmee een aantrekkelijker regio te worden.

Kantttekeningen/risico's

1.1 Het bereiken van de ambitie, energieneutraal in 2050, is afhankelijk van allerlei factoren

Het is de uitdaging om te gaan met knelpunten, inconsistenties en onzekerheden. We weten niet hoe de toekomst eruit ziet en zijn afhankelijk van andere beleidsdisciplines zoals wonen, externe partijen en financiën.

Aan de andere kant gaan de technologische ontwikkelingen en innovaties snel, waardoor er in de komende jaren mogelijk ook nog onvoorziene schaa sprongen kunnen plaatsvinden.

1.2 De landelijke wetgeving kan vertragend werken

Het is van groot belang dat de landelijke wetgeving en ontwikkelingen op dit gebied mee lopen met de doelen van de strategie. Wanneer hier vertraging in komt heeft dit effect op uitvoering van verschillende onderdelen van de strategie. Als er bijvoorbeeld vertraging komt op het voornemen van het rijk om de Warmtewet en de Gaswet te wijzigen heeft dit gevolgen voor verschillende onderdelen van de Energiestrategie en de Samenwerkingsagenda.

(Extern) draagvlak

De Energiestrategie en het Toekomstperspectief zijn met inbreng van vele partijen tot stand gekomen (de Infographic aanpak totstandkoming Energiestrategie Drechtsteden is toegevoegd als bijlage). Op 7 juni jl. heeft een energieconferentie plaats gevonden, waarin betrokken partijen zijn meegenomen en geconsulteerd in de opgave. In de adviesraadvergadering van 23 augustus jl. hebben partijen aangegeven achter de Energiestrategie met onderliggend Toekomstperspectief te kunnen staan en verder te gaan brengen richting de eigen (bestuurlijk/politieke) achterbannen.

In Zwijndrecht heeft de raad op 25 oktober 2016 de lokale energievisie vastgesteld. In de visie is vastgesteld dat Zwijndrecht in 2050 een energieneutrale gemeente wil zijn. Op 21 november 2017 is een energieagenda vastgesteld, deze beschrijft hoe uitvoering gaan geven aan deze doelstellingen. Met ons lokale energiebeleid sluiten we aan op de energiestrategie Drechtsteden.

Duurzaamheid

De Energiestrategie Drechtsteden en de gekozen ontwikkellijnen hebben als doel de transitie naar een duurzaam energiesysteem. In 2050 gebruiken we in de regio minder energie en is de energie die we gebruiken niet meer afkomstig uit fossiele brandstoffen maar uit hernieuwbare energiebronnen als zon en water. Afstappen van fossiele brandstoffen en efficiënter brandstofgebruik voor vervoer heeft bovendien direct een positief effect op de luchtkwaliteit in de regio.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

Het besluitvormingsproces is parallel vormgegeven in de Drechttraad en gemeenteraden. Dit om de volgende redenen:

- De regio Drechtsteden, de gemeenten en andere partners hebben vanuit gelijkwaardigheid hun bijdrage geleverd bij het tot stand komen van de Energiestrategie, die een grote regionale en lokale impact kent. De Energiestrategie kan alleen door draagvlak en een brede samenwerking bereikt worden.
- De gemeente en regio hebben ieder een eigen rol in de verdere uitwerking en realisatie. Gemeente hebben een eigen rol in en verantwoordelijkheid om aan te geven op welke manier zij de Energiestrategie en ontwikkelingen binnen eigen gemeente grenzen vormgeven. Het Drechtsteden bestuur zal een coördinerende en faciliterende rol vervullen in het samenbrengen van partijen, het verzorgen van verbinding en ondersteuning van de gemeenten en als gesprekspartner richting het rijk.

De Energiestrategie wordt uitgewerkt in de Samenwerkingsagenda Drechtsteden Energieneutraal. Binnen de samenwerking functioneren we in een netwerk. Het regionaal kernteam met ambtenaren vanuit gemeenten, regio en provincie zal worden verbreed met belangrijke stakeholders en zal een coördinerende, faciliterende en ondersteunende rol hebben. Dit is noodzakelijk om de benodigde expertise en continuïteit langjarig te blijven waarborgen.

De samenwerkingsagenda maakt inzichtelijk wat het van alle partijen vraagt om de uitvoering van de Energiestrategie goed te organiseren. Zoals genoemd hebben gemeenten hierin ook een eigenstandige rol en verantwoordelijkheid. De Zwijndrechtse energieagenda biedt de basis om richting te geven aan regionale samenwerking (individueel 'bod'). De agenda laat zien welke ontwikkelingen voor Zwijndrecht prioriteit hebben en hoe wij lokaal uitvoering geven aan (gezamenlijke) doelstellingen.

De samenwerkingsagenda wordt begin 2018 voorgelegd aan het college. U wordt hier te zijner tijd over geïnformeerd door middel van een raadinformatiebrief.

Om de resultaten van het beleid inzichtelijk te maken wordt er gemonitord. Jaarlijks worden monitorgegevens geactualiseerd om bijsturing van uitvoering mogelijk te maken.

Communicatie/publicatie

De komende periode wordt de Samenwerkingsagenda uitgewerkt. Het voornemen is een gezamenlijke communicatiestrategie betreffende de regionale Energiestrategie te gaan uitwerken waarin lokale accenten goed worden meegenomen.

Personeel/organisatie/SCD

De komende periode wordt de Samenwerkingsagenda uitgewerkt en wordt inzichtelijk wat het van alle partijen (en dus ook regio en gemeenten) vraagt om dit goed te organiseren. De bijdrage aan dit proces is belegd bij de ambtenaar duurzaamheid.

Financiën

De financiële consequenties worden nog nader uitgewerkt. Het betreft een forse ambitie, die ook stevige uitvoeringskracht vraagt en tevens behapbaar moet zijn. Aangezien het een langjarige strategie betreft, zal dit om structurele inzet vragen op lokaal en regionaal niveau en van de betrokken partners. Tot slot is de verwachting dat bij de uitwerking van Rijksbeleid op dit thema financiële middelen beschikbaar worden gesteld aan lagere overheden voor de uitvoering van het energiebeleid.